

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovne družbe dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Vabilo k naročbi „Slov. Gospodarja“.

Bliža se drugo polletje, torej vabimo vse one naročnike, ki so le za pol leta naročili list, da svojo naročbo nemudoma ponovijo, ker se sicer ne vé, ali se jim list še pošilja ali ne? Kteri so še za prvo polletje z naročnino na dolgu, te pa lepo opominjamo, da plačajo brž ko mogoče, ker tudi „Gospodar“ svoja plačila ima, ki se mu ne prizanašajo zato, ker naročniki na dolgu ostajajo. — *Opravištvo.*

Program ali brezumje?

Od štajarsko-ogerske meje piše nam moder in vnet narodnjak naslednje vrste, o katerih le želimo, da jih vsakdo prav pazljivo bere in se resnice drži. —

Dovolite, da črhnem nektere besede o zadevi, s katero se ukvarjajo par tednov sem naši rodoljubi. Kaj pak bočejo, kaj nameravajo s svojim ljubivim postopanjem naši „mladi“, rekel bi skoro: mladeniči? Jasen mi je naš narodni program, in poznam tudi program državopravne stranke. Kdo bi tajil, da je prvi, postavljen na podlago zdrave pameti in naravnega prava, izvrsten in krasen, rekel bi: ideal vsakega Slovenca. A drugo vprašanje je: jeli varno, jeli previdno, obešati ta program sedaj na veliki zvon? Gotovo so oni, ki so ga sestavili, s krvavečim srcem gledaje razcepljeno domovino gojili blago nado, da se bo kedaj dal izpeljati. In ta up imamo vsi. Toda kdor plane s tem programom letos pri direktnih volitvah na dan, in hoče ž njim volilce loviti, zdi se mi — ali sanjač, ali slepar. Kaj počnemo z najboljšimi uzori, ako se ne smemo zanašati, da bi jih v sedanjem položaju izvesti zamogli? Da bi jim z majhnim številom svojih poslancev priborili

kedaj veljavnost, še misliti ni, ker imajo v tej zadevi štajarski in koroški Nemci odločilno besedo. Če torej liberalna stranka Slovencev v 1. številki „političnih listov“ kot priloge „Naroda“ pravi: „Mi Slovenci dozdej še nismo združeni v eno deželo, kakor bi lahko bili“, je to gola zvijača, kajti dr. Vošnjak in njegovi privrženci dobro vedó, da to ni lahko, ker imajo dotični deželni zbori pri tej reči zadnjo besedo. Gotovo je tudi, da je prav ta narodni „program“ štajarskim Slovincem največ škodoval.

Imamo se tedaj ogledati po zaveznikih in podpornikih. Toda kdo nas bo podpiral? Čehi? Oni stojijo nepremakljivo na stališču svojega zgodovinskega prava, krone sv. Vavilava; že zaradi potrebne doslednosti obračajo našemu narodnemu programu hrbet. Ali Poljaki? Njim domišljija kaže le vedno nekdanjo mogočno poljsko kraljestvo, in oni, ob sebi omahljivi kakor zastava, ne marajo za zadeve Jugoslovanov.

Ali Nemci? Liberalni itak ne, ker ujih glavni namen je, nas politično zadušiti; konservativni Nemci, če so nam tudi v narodnem oziru celó pravični, narodnemu programu v sedanjem položaju ne morejo pritrjevati, ker bi potem ne mogli več ugovarjati, ako se tudi Italijani na Tirolskem, Goriškem, Isterskem in Dalmatinskem odeepiti hoté.

Ako tedaj stopimo sedaj sè svojim „narodnim programom“ v danajski zbor, najdemo tu pomilovanje, ondi posmeh. Z narodnim programom ne ustrežemo sedaj nikomur, če ne svojim — nasprotnikom, kajti ž njim nesemo razdor v tabor federalistov! Še le, če imamo enkrat po večini federalistični parlament, ali federalistično ustavo in vlado, — takrat z našim programom na dan, — sedaj ž njim v žep!

Edino previdno, praktično je, okleniti se sedaj državopravnega programa, kateri na-

šemu narodnemu ne nasprotuje, ker je federalističen, kakor je to „Gospodar“ v 21. številu stran 164 jasno dokazal. Državopravnega programa se je poprijela velika stranka poštenih Nemcev in Čehov, njemu tudi Poljaki niso zoperni.

Tega programa se je liberalna pritiklina najbolj iz verskega mrzenja zbala; ta program pa ima edini moč, zvezati vso opozicijo v eno veliko stranko, kateri se ne bo mogel nemški liberalizem dolgo ustavljati. Ako primerjamo federaliste vseh dežel kolobarju, našli so v državopravnem programu zdaj svoje središče. In mi bi hodili v takih okolščinah svoja pota, in bi lovili — muhe? — —

Sad liberalizma pri šolah.

Vsem poštenim krščanskim starišem težko pri srcu dá videti, da se otroci, kakor pravijo, nič kaj prida v šoli ne učijo. Otrokom se brani v procesijah križev teden vsakdanjega kruha prositi. Kadar pridejo g. dekan na poskušnjo iz krščanskega nauka, morajo tako rekoč na skrivaj pred navadno šolsko uro vse opraviti. V mestih, kder imajo otroci prav kratko pot do šole, ne hodijo več v poletnem času k šolski meši kakor popred. Vrh tega se čujejo tu in tam iz otročjih ust o svetlih rečeh besede, da kristjan le strmi nad tolikoj srboritostjo mladih paglavcev! Kdor si pa male in večje šolarje v mestih ogleduje, kako da se v cerkvi obnašajo, se žalostno obrne od spačenosti, ki se tukaj kaže, ter se vpraša: kaj bo s take mladeži, ko odrase?

Tako je stvar na zunaj in malo kdo pozna vir vsega tega. Vse to izvira iz liberalne šolske postave, katero pa slovenski liberalci z nemškimi vred nezmerno hvalijo. — Prav je, da imajo učitelji plačo v gotovini; prav je, da se za izobraženje pripravnikov več stori kot nekdanj, da bi le izobraženje preveč enostransko ne bilo; prav je, da se če dalje bolj dovršuje metoda šolskega poduka. Vse to je prav; toda krivo je, ter bo grozno škodljivega sadu rodilo, da je šola brezverska, ali po dr. Vošnjakovih besedah — da je „šola od cerkve ločena“, za kar so „slovenski poslanci razen enega (namreč modrega g. Hermana) glasovali“. Poglejmo nekoliko brezversko šolo, s katero se še dr. Vošnjak baha.

Vera in čedno krščansko življenje se nikomur vsiliti ne da, tudi nas prav nič ne briga, kako da je z enim in drugim pri g. dr. Vošnjaku in njegovih privržencih. Da pa on iz svojega liberalnega stališča vse hvali, kar njemu ugaja in vse pobija in črti, kar po njegovem liberalnem okusu ni, to je, kar se nam in vsakemu poštenemu človeku gnjusi in kar nas na upor sili. Kdor glasuje za ločitev cerkve od šole, kakor je storil dr. Vošnjak z drugimi razen enega, ter hoče s tem še zaupanja pri ljudstvu

si pridobiti, kaže, da je sam prav plitva glava, ali pa ljudstvo za prav neumno ima. Kaj je brezverska šola? Brezverska se ne imenuje šola, ako kateket redno v njo ne hodi; v Ameriki je mnogo šol, ki leta in dni kat. duhovna ne vidijo, pa so vendar verske (konfesijske) šole, ker pošten učitelj kateketa nadomestuje. Ravno tako pa tudi šola ni verska ali konfesijska zaradi tega, ker kateket v šoli vero razlaga. Brezverska postane šola, ako se učitelj — kakor je to vsled nove šolske postave pri nas — na ono stališče postavi, da mu čisto nič treba ni gledati na vero, t. j. na to, da se mladež v krščanskem duhu vzreja. Vsled tega tudi ni treba, da so šolska berila krščanskega duba navdana, da je učitelj katoliških otrok ravno katoličan, zamore tudi drugoverec biti, kakor je res že po drugih krajih mnogo židovskih in luteranskih učiteljev v katoliških šolah. To je brezverska šola, ne pa, kakor si dr. Vošnjak domišlja in po svetu bobna, češ, da vse le na tem visi, kdo da ima „nadzorstvo“ nad šolo, in ker tudi kat. cerkev „primeren vpliv na izrejo šolske mladine ima“, se po njegovih mislih cerkvi krivica ne godi. Ko bi šola bila kakor spašnik, do ktereга vsi dotični srenjčani ednako pravico nadzoroovanja imajo, bi veljala Vošnjakova brlava modrost; ker je pa šola po svojem namenu duševno polje, kder se ne le za časno, ampak tudi za večno življenje in za to še posebno dela, je vsa Vošnjakova in njegovih privržencev modrost brez podlage in toraj za nič. Ko bi on novo šolsko postavo prav umel, bi se o tem lahko sam prepričal in tudi spoznal, da so si liberalni postavodajalci sami navskriž z vso postavo, kterež so „slovenski poslanci razen enega“ pritrkovali.

Kot načelo namreč poudarja šolska postava, da je poglavitni namen šole: versko-nravna izreja mladine (die sittlich-religiöse Erziehung). V ta namen je cerkvi izročena skrb za krščansko odrejo mladine. V drugih paragrafih se pa cerkvi ta pravica zopet jemlje, kajti ne sme ne ene stvari otrokom zapovedati, če okr. šolski svet temu ne pritrdi in učitelju ne naroči. Tako je kat. cerkev gledé krščanske izreje šolske mladeži v resnici podvržena okr. šolskim svetom, kar je sicer liberalno in Vošnjakovcem drago, a „primereno“ in pravično ni. (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Kaplanije ali beneficije cerkve sv. Janeza Kr.

Bilo je nekdanj v marib. farni cerkvi 13 stranskih altarjev in skoro vsak je imel svojo kaplanijo ali beneficij, tako da je bilo v Mariboru poleg navadnih dušnih pastirjev tudi še mnogo kaplanov (beneficiatov). Kaplanije bile so pa pri tej cerkvi te-le:

1. Kaplanija altarja sv. Katarine. Ustanovil je to kaplanijo Miklavž Rudolfski (zu Rudolfs), deželnega pisarja sin tu v Mariboru, in sicer na Urbanovo leta 1367. Dal je kaplaniji kot zalogo svojo hišo za cerkvijo sv. Janeza Kr., 6 vinogradov, desetino v Digošah, 16 veder gorne (Bergrecht) in 26 dvoričev (Hofstätten) pred gornjimi mestnimi vratmi, med kojimi bila sta tudi meljski dvorič z mlinom vred poleg židovskega mrtvišča*) in zajekloštarski (žički) dvorič za Dravo.

Kaplanu je naročeno bilo: a) vsako leto obhajati obletnico z vigilijami in s sveto mešo, na dan obletnice tudi razdeliti med ubožce 10 kokoši, kruha pa toliko, kolikor se ga speče iz 14 štartink pšenice, podariti tudi duhovskim pomagalcem, školniku in cerkovnikom 16 vedric vina in 1 marko penězov. b) Vsaki dan sv. mešo služiti na altarju sv. Katarine in c) vsako leto 1 novi peněz podati mestnemu župniku, da bi on toliko bolj prijazen bil tej kaplaniji. 1431 v tvorek na velike gosposnice dan je Ulrik Velsčan (aus Wels), kapelan altarja sv. Katarine, tej svoji kaplaniji sporočil 2 vinograda, naj bi se tudi za njim vsako leto obletnica in 20 tih sv. meš opravljalo.

2. Kaplanija kapelice Matere Božje v cerkvi sv. Janeza Kr., koju je ustanovil bil 26. dne januarja 1442 Peter Baernklau, dvorni kaplan cesarja Friderika IV. Moral je kapelan vsaki dan sv. mešo služiti v tej kapelici. Leta 1621 je imela ta kaplanija 2 gorici in nekoliko podložnikov.

3. Kaplanija altarja sv. Miklavža, katero so ustanovili v sredo po Matijaževem 1450 Andrej Goldner in njega brati. Kapelana, ki je vsaki dan dar sv. meše opravljal na altarju sv. Miklavža, so volili mestni župnik in predstojnika bratovštin sv. Duba in presv. Rešnjega Telesa.

4. Kaplanija altarja sv. Tomaža Kanterburškega. Ustanovil jo je v sredo po Miklavževem 1454 Andrej pl. Žusemski za svojo tu v cerkvi pred altarjem sv. Tomaža Kant. pokopano gospo Elizabeto. Zatorej so imenovali to kaplanijo sploh žusemsko kaplanijo. V zalogo je tej kaplaniji Žusemski dal nekoliko kmetij in dvoričev na gornjem Pobrežji, v spodnjem Radvanji, na Laznici in Bistrici, potem gorno na Bistrici in Laznici in dve gorici, edno pod lempaškim gradom, drugo pa v Orešji.

Kapelan je moral vsaki dan sv. mešo darovati na altarju sv. Tomaža in pri farni službi božji s roketom oblečen pričujoč biti. Kaplana je mariborski magistrat volil, župnik mestni pa potrjeval. 1765 so prodali vsa posestva te kaplanije, 1787 so jo pa predstavili k sv. Marjeti za Pesnicoj in jo tamošnjemu župniku za vžitek prepustili. — (Dalje.)

*) Židovi imeli so svoje mrtvišče za Dravo v sedanjem koroškem predmestju.

Gospodarske stvari.

O govedarstvu.

(Poduk v ljutomerski kmetijski šoli.)

Velika napaka mnogih gospodarjev je tudi, da teletu popkovino prerezavajo, mesti da bi jo pretrgavali, vrh tega pa še prav kratko puščajo. Prerezavanje zato ni dobro, ker preobilo krvi odteče teletu, kar ga pa jako slabi; ako pa pretrgujemo popkovino, mu ne izteče toliko krvi.

Ne puščajte telet pri krava h, da jih sezajo, kajti krava mora jako shujšati, ako jo tele buha (suje) in jej grize zisce! Deni torej tele od krave, da se lahko vidita in preskrbi mu prostora s slamo dobro nastlanega; prostora pa ne ogradi z lestvami, da se ne udene v nje in ne zaduši, ali da si noge ne zlomi in črez med drugo živino v nevarnost ne skače. Prostor naj je dosti velik, da lahko po njem skače, ter se mu život širi in krepča. Nikakor pa se naj teleta ne tiščé v premalem prostoru, in ne priklenjaj jih, predno so leta stara. In vendar se ta velika napaka skoro povsod nahaja po Slovenskem, da mora tele celo leto zastonj vzdigovati mehke nožice iz uteptanega ter mokrega podnožja! Teleta naj pijó iz posode, le prvšnice naj dojé teleta, da se jim izurijo mlečne luknjice.

Kako treba umno pasti teleta in jih odstavljeti, to je še skoro vsem kmetovalcem skrivnost, ki bi pa nikakor ne smela biti.

Prvih 6 tjednov potrebuje tele maternega mleka 6. del ($\frac{1}{6}$) tiste teže, kolikor tele samo tehta. Ako tele tehta 1 cent, zahteva torej $16\frac{2}{3}$ funta = 6—7 bokalov mleka. Kolikor je mogoče, naj (ziza k večemu 4 tjedne) uživa tele v enako razstavljenih urah po 3krat na dan.

Splošno mislijo, da mora tele dobiti ped dolgo dlako, ko se odstavlja in da drugače ni mogoče, sicer se skrči teletu mesó, kakor pečenka nad ognjem, vamp pa rase, da je kaj! Toda temu ni tako, ako se le prav teleta odstavlja.

Način, kako naj se teleta odstavlja, je razglasimo vprihodnje.

Letošnji stan vinogradov.

Kakor se iz mnogo krajev sliši, nimamo letos dobre vinske letine pričakovati. Skoro po vsej Evropi je majnikov mraz vinograde zelo poškodoval; na nekterih krajih pa je že to ča svojo pogubivno moč pokazala. Žalostni glasovi dohajajo iz raznih krajev cesarstva in še žalostnejši iz drugih dežel. Z nami Slovenci je Bog dozdej še precej milo ravnal. Po Štajarskem se le malo sliši o škodi, ktero bi bil zadnji mraz napravil; le v Šalski dolini je škoda občutljiva. Več so trpeli Kranjski Slovenci. Več škode kakor pri nas, je pa napravil mraz na spodnjem Avstrij-

skem, posebno okoli Vöslava; in ko bi vinogradi še bolj pognali bili, bi letos ne bilo tam nobene trgatve. V Galiciji sicer ni bilo mraza, pa se je prav malo grozdja nasnovalo. Največ škode je trpela Ogerska, ki toliko vina daje. Polovico in črez je vzel mraz v zapadnih in južnih pokrajinah; menje je pozeblo okolj Komorna in Pešta. Okolj Šoprona se pa razun mraza še kaže toliko število „vincarjev“, da jih morajo pobirati in pokončevati. Pri Pečuhu je toča vinograde za letos in tudi prihodnje leto pokončala. Na Hrvačkem je k sreči one noči, ko je hud mraz bil, gosta megla deželo pokrivala in premrazenja ovarovala. Avstrija tedaj letos ne bo dosti vina imela; pa če ostane, kar se še kaže, bo vendar še srečnejša, kakor druge dežele.

Na Badenskem in ob Renu, kjer tako imenitna vina rastejo, so vinogradi celó pozebli. Isto se sliši iz Laškega, le v Piemontu je menj škode. Naj več škode pa ima Francoska. Najslavnejši vinogradi, kakor n. pr. v Champanji, so popolnoma pozebli; na jugu proti pirenejskim planinam in ob morju ni bilo mraza. Iz vsega tega se da sklepati, da bo letos malo vina, ter bo cena, ki je že itak visoka, še bolj poskočila. Bode tedaj treba z vinom modro ravnati in ga zmerno piti. Iz tega pa nikakor ne sledi, da bi morali mesto vina žganje piti, kar se žalibože med Slovenci že godi, če tudi prav žalostni glasovi o nesrečni smrti žganjepivcev dohajajo.

Dopisi.

Iz Slatine, 10. jun. — Na Slatini ni letos do zdaj nič kaj prav živo. Mislilo se je pred, da bodo veseli Dunajčani, kateri jako radi na Slatino hodijo, svoje hiše na Dunaji za dragi penez tajcem prepustivši, v obilici v cenejšo Slatino trošit prišli; pa dosedaj jih še ni, če jih še ne bo. — Borzni „švindal“ jim je menda pretrdo dal. Židov je na Slatino leto na leto več prihajalo, da se je že Slatini priimek obešati jel: „Judenbad“. Lani je tega predrznega, skopega in požrešnega rodú že tako vse mrgolelo, da je to najčednišim in najimenitnišim ostalim gostom že jako presedalo, in so zavoljo židov sicer rajsko Slatino že popuščati jeli. Letos še dozdej o židovskih gostih ni ne duha ne sluha, jih tudi veliko menda ne bo. Ker imajo judje gotovo največ zgubiti, kadar golufija zgubi, so tudi sila veliko na borzi zgubili. Žid pa nima božjega mira niti počitka, dokler ni zopet „našahrjal“, kar je bil zgubil. Bil je pa tudi letošnji majnik bolj za sedeti pri topli peči, nego za sprehajanje rahlokožne gospode po hladnih kopališčih.

Lepo gledališče imajo tudi na Slatini. Deželo samo le stane nekaj jezer gold. Kako živo da ga je treba, razvidno je poleg mnogo družega tudi iz tega, da so bili pri predstavi bink. pone-

deljek, kakor pravijo trije poslušalci! Vrli godci so se nevoljno ozirali po občirni praznoti in godrnjali: „Čemu vruga le sami sebi godemo?“ — Še drugi uzrok je, da se gospôda letos tako kesno na Slatino spravlja. Boji se namreč črnega spomina grenke smrti. O tem pa zdaj rajši molčim in povem drugo pot, kadar tega uzroka več ne bo. —

Naj še to povem, da se nam jako čudno zdi, zakaj bi „Slov. Narodu“ v glavo ne moglo „Gospodarjevo“ imenovanje od liberalne stranke zamolčanih liberalnih slov. kandidatov. „Gosp.“ jih ni bilo treba dolgo iskati, saj jih je „Tagesp.“ nekaj dni pred imenovala; če pa „Gospodar“ pravih zasledil ni, se je pa najbolje čuditi temu, da „Narod“ imenovanim ne oporeka, mesto jeziti se in kregati.

Iz Ljutomera. Pri volitvah v okrajni zastop smo Slovenci vrlo zmagali. Pri velikem posestvu je voljenih 8 narodnjakov, pri kmetiških občinah 11, trg Veržeje je volil 4; zastopnik velikega posestva je tudi Slovenec, katerih bode v okrajnem zastopu 24 proti 8 nemškutarjem, ktere je volil ljutom. trg. Nemškutarji so bili vse žile napeli, da bi zmagali. Agitirali so noč in dan, volilci so se pred njimi balí in skrivali kot nekđaj pred Turkom. Vendar so dobili pri kmetiških volilcih kandidati nemškutarjev samo 13 glasov, čeravno vsi njihovi kandidati niso bili nemškutarji. Slovenci pa so dobili 39 glasov. Nasprotniki so slepili volilce, češ, da bode načelnik njihove stranke zastonj delal pri okrajnem zastopu! Neki kmet jim na to odgovori: „Če Slovenec, naš domačin, ne more zastonj vse delati, koliko manj bode to storil ptujec, ki je k nam priromal, ali pa tak človek, ki zasmehuje slovenskega kmeta, ki le nemški govori in pisari, ki ravna s kmetom, kakor s svojim hlapcem. Kolika dobrotja je to za nas, da se nam pri okrajnem zastopu in posojilnici slovenski piše!“ Bog živi take kmete! —

Iz ljutomerske okolice, 10. junija. (Letina.) Letina kaže tukaj slabo. Žita je zvečinom rja poškodovala, koruza je ostala zavolj slabega in mrzlega vremena pod zemljo in tudi krompir z drugimi spomladanskimi setvami ni takošen kakor druga leta; tudi sadja razun češenj ne bo skoro nič. Naj veče upanje še sedaj stavimo na vinograde; toda bojimo se, da nam vedno spremenljivo in mrzlo vreme še tudi tega upanja popolnoma ne uniči.

Iz okolice sv. Lenarta v Slov. goricah. — (Na sramoto zapeljivcem in zapeljanim.) Proti hudobiji svojih nasilnikov in proti mačkinji natori svojih vrstnikov nemamo kmetje druge pomoči več, kakor da v javnosti svoj glas povzdignemo in vsem, kateri so še poštenega srca, oči odpremo. Razglasi torej, predragi nam „Gospodar!“ čudne spletke, ki so zopet letos se godile pri volitvi v okr. zastop!

Goričani šentlenarskega okraja smo zopet obsojeni, v okr. zastopu imeti ljudi, do katerih zaupanja nemamo. Izvoljen je bil 29. maja z večino glasov prejšni okr. zastop, obstoječ večidel iz možakov, ki naših potreb ne poznajo, ali jih pa v svoji timoglavosti poznati nečejo. — Predsednik okr. zastopa, Urbančič Jan., je že lani pokazal, da ni mož beseda. Dne 10. sušca 1872 je vpričo predstojnikov celega okraja obljubil, da se bodo steze v natori — po navajanju peska od dotičnih srenjčanov — posipavale, kar je ljudem imajočim živine in potrebnih ljudi, najbolj prilično. Urbančič je pa svojo besedo pregriznil in posipavanje na dražbo dal, kar nam toliko več prizadeva, ker je za denar v sedanjem času velika stiska. —

Vprašal bo svet, zakaj da si Goričani zopet te ljudi volijo? Zato, ker so — zaspane mevže, ki se dajo advokatu Jugu slepiti in strahovati! Jug je poslal — in to (čujte!) v imenu okrajnega zastopa! volilcem ukaz dne 24. maja, štev. 136., v katerem zapoveduje, da se prejšni odborniki volijo, in na Jugovo komando prikimajo nevedni in nesamostalni volilci, pa volijo, kakor jim advokat Jug zapoveda. V svojem ukazu je že bil tudi vsa mesta v odboru razdelil, sebi podpredsedništvo pridržavši, preden še je vedel, ali bo izvoljen ali ne.

Izvoljeni so torej po Jugovej volji: Urbančič Jan. s 16 glasovi od 27, bil je že prej načelnik; dr. Jug Jož., kot podpredsednik, kar je tudi bil poprej; špekulativnik za svojo pisarnico; Pauer Pav., hišni najemnik graški, zastopan po svojem oskrbniku, toraj izvedenec okrajnih zadev, da je kaj; Weiss Mih., o katerem se mora pokazati, ali je bel ali pa črn; Sollag (slov. Solak), je še najboljši v tej družbi; Gosák Fr., gladek kot riba in mehke kot šiba; Spitzl Jož. stareji, kterega že bralci itak poznajo, ker ga je neki dopisnik v 20. štev. „Gospodarja“ sicer špicasto, pa dobro opisal. Povemo le, da je z načelnikom v zarodbini, kar je včasih dobro. Svojim rojakom in vrstnikom pa rečem: Dokler vam voda v usta ne teče, se ne boste spametovali! Tržani naj skrbé za se, mi kmetje imamo dosta prebrisanih glav, da bi si izvolili zastop, ki pozna naše potrebe in po tem spoznanji tudi ravnal.

Od Marije Snežnice v Slov. gor. Binkoštni pondeljek je bil pri neki pobožni udovi blagoslovljen lep nov križ, ki stoji na meji treh duhovnij, zatorej se je mnogo ljudstva iz vseh krajev svečanosti udeležilo. — Majnik je na koncu pri nas skoro s zimskim repom zavihnjal; po grabah je bil velik mraz, po sosednih planinah se je videla nova bela odeja, po murskem polju okoli Omureka je mraz koruzo, krompir itd. zlo poškodoval. Sadja se ne kaže nič preobilno. Sliv celó malo. — Te dni se je tukaj potepal tudi stekel pes, ki je 3 otroke in več živadi ogrizel. Če bi se kje zopet taka nesreča zgodila, Bog varuj krv, iz rane tekočo, ustaviti ali rano

zavezati, marveč se mora skrbeti, da kri vedno teče iz rane, dokler se zdravnik ne pokliče.

Z gornje Radgone, 9. junija. — Tudi volitev občin v okrajni zastop je končana. Borba je bila strašanska; ni jej para na vsem Slovenskem. Trajala je od desetih pred poldnevom do šestih zvečer. Trikrat so morali voliti in slednjič so zadnjega še le srečkanjem odločili. Sreča je zadela vrlega narodnjaka. Volitev ni ravno najslabše izpala. Izvoljenih je nekoliko izvrstnih, sploh pa vrlili kmetovalcev, razve nega, ki je bil siloma potisnjen med izvoljene. Da se ni vse po volji izšlo, kriva je bila komisija, koja je bila po polovici sestavljena iz nasprotnikov. Med drugim je pa še liberalno-nemčurska stranka kmete neznano terorizirala (posiljevala). Posebno veliko truda sta si storila Petrovška učitelj Erzenjak in Kvas, ki sta volilce tje do volilne sobane s svojimi sitnostmi nadlegovala. Vsakako bodo narodnjaki zoper to volitev na merodajnem mestu vložili protest in pritožbo zaradi nepostavnosti, katere so se pri njej godile.

Od sv. Jerneja pri Ločah, 26. maja. (Ljudstvo potepuhom izdano.) Kar je „Slov. Gospodar“ v listu od 15. majnika št. 20. iz naših krajev poročal, je žalostno, še bolj pa, da takih hudobij in nesreč konca ni.

Se ni dolgo, kar so tatovi pri nekem dobrem kmetu v shrambo z mesom in žitom vdrali. Ko jih gospodar začuje, vzame nabito puško, leti vun in ustrelj proti mestu, kjer je lamanje slišal, nevedši, ali je kaj zadel ali ne, kajti ni bilo najti sledu. Tatovi potem zbežijo. Nevoljni, da jim ni šlo po sreči, pridejo tretji večer zopet do hiše, ter ropotajo in kličejo gospodarja, naj pride vun, da mu bodo nekaj povedali. Pa on čuti nevarnost in ne gre spod strehe, potem pa grejo obljubivši mu, da ga bodo že dobili, in gredé po poti streljajo. —

Ravno tako delajo voglarji in ponočni tovariši, kojim nobena noč ni pretemna in nobena parna provisoka. In če jih gospodar začuje ter jih gre odganjat in branit ženstva, grédó nekoliko od strehe, ter ga kličejo, naj k njim bližje pride, in ga s strelom pozdravijo.

In kjerkoli se fantini nekoliko sporečejo, se stepó, in zdajci je v rokah nož ali pa pistola, kakor v nedeljo na sv. Florijana v tukajšni gostilnici, kamor so prišli fantje pit. Eden, na kterega so že delj časa srd imeli, pride vmes, in ker čuti nevarnost, jo koj potegne, drugi pa skoči za njim. Ko pridirjata kakih 100 korakov od hiše, se hudobnež obrne, vzeme iz žepa pistolo, in v nasprotnika ustrelj, pa k sreči ga ni zadel. Bode li taka pravica zdaj na svetu vladala? Zato pa pravimo, da bi bilo dobro, naj bi se ne le puškarji, nego tudi trgovci in prodajalci strelne robe pod ogled spravili, in strelnega prahu, kapič in svinčnjakov nobenemu prodavati ne smeli, razun kdor prinese izkaznico orožja (Waffenpass), ali

pa dovoljenje od kake uradnije, za kaj da bo strelivo rabil. Tako bi se morebiti sčasoma nesrečam v okom prišlo, v tem ko zdaj hudobnežem človeško življenje čisto nič več ne velja. Če se jim količkaj zameriš, ti zažugajo z umorom, rekoč: Kaj mi pa je potem, ako pridem dve ali tri leta v zapor, saj mi je boljši nego doma, ker mi ni treba skrbeti ne za živež, niti za streho. Tako hudoben duh liberalizma ljudi pači in lumpe dela, liberalna pravica pa lumpe ob naših stroških lepo redi, namesto da bi se jim z batom in trdim vsakdanskim postom pamet vcepovala ter bi se ne več ječe veselili.

Za poduk in kratek čas.

Gospôski frajmavrar, pa kmečki kristjan.

„Veliko lažnjivih prerokov bo ustalo in jih bodo veliko zapeljali.“
Mat. 24, 11.

I.

Frajmavrarski shod.

Iepe so slovenske gorice, vredne da jih slovenski rojaki prihranimo slovenskim potomcem. — Po prijaznih dolih šumljajo pohlevni potoki, ki napajajo zelene travnike. Za travniki pridejo rodovitne njive, bogati sadunosniki, vrti in bele zidane hiše. — Više, zlasti po severnih straneh, raste košato bukove. Okroglaste griče in vrhe pa preljubo ovija in krije zlahtna vinska trta. Iz teh prijaznih gričev uživaš na vse strani več ali manj razširjen, mičen, krasen, mnogokrat zelo velikanski razgled — po Štajarskem, pa tudi v sosedno Ogersko, Hrvaško in Koroško. Posebno veličastno kipijo v nebó visoke glave koroških gorá, ter človeka na pohod mičejo in vabijo, kakor znana pesem veli:

„Na goré na goré
Na strme vrhé,
Me kliče in miče
In vabi sréc!“

Enako se je godilo leta 187— pisatelju ovih vrstic. Želje potovati med čistiljivo pragorje, ki toliko ponosno gleda na ponižne slovenske gorice, postanejo sklep in djanje. Takoj sem se pobral v Maribor na železnico. Urno je začelo drdrati kraj dereče Drave vedno više in više na Koroško, mimo roglaste Peče in zobatega Obira na eni in mimo ponosne Golice in košate Svinečke gore na drugi strani, skozi prijazni Celovec v mnogotržni Belak. Tukaj si gradijo trije sosedni narodi svoje meje: laški, nemški in slovenski, — a ubogi Slovenec gradi naj slabše. Vedno dalej ga porivajo nazaj in mu jemljejo starodavno last. Od Belaka naprej proti Tirolskemu in Solnograškemu utihne popolno ljuba slovenska govorica. Rodi, in kot ajdovi žganci debeli nemški glasovi ti evokajo iz ust ljudi, katere srečavaš. Le imena vodá, gorá

in človeških naselišč ti kažejo, da so kraj peneče Bele tijan do Velikega Zvona nekdam Slovenci prebivali. Pot namreč pelja med visokim Polnikom in rebrastim Sadnikom po globoki dolini skozi Gornje-Belane, Močice, Trojane in Dol, do sv. Krvi na podnožji Velikega Zvona — najvišje gore na Avstrijskem. Glavo mu krije večer sneg in rebra mu ovijajo orjaške ploše svetlega ledú. Blizu 13000' t. j. trikrat više od našega Pohorja ti visoko proti nebu moli in se v jasnem solneu lesketa kot najčastitljivi — velik altar. Sosedni bregovi so mu le primerni svečniki. Ti se lepo po malem znižujejo na vse strani, tudi proti našim Slovenskim goricam sem dol. Naposled se pa popolno pozgubé in zravnaajo v veliko ogrsko planjavo. Enaka je tudi na nam nasprotni strani. Tudi na oni strani prihajajo iz prva visoke gore vedno pohlevniše in konečno prenehajo v velikem bavarskem polji. Po tem rodovitnem polji prebiva veliko ljudi po čednih vaséh in lepih mestih n. pr. Augsburg, Regensburg, Freising ali Brezje in Monakovo ali München. Sicer bi ti zdaj rad popisal ova mesta, zlasti glayno mesto Monakovo; ali tega zdaj ne utegnem. Čas je, da že s povestjo začnem. Le toliko še dostavim, da se v tem mestu dobro je in pije in snažno stanuje za čuda malo denarja. Na dalje imaš ondi veliko prekrasnih cerkvá, okusno zidanih palač in toliko lepih umetnih reči, slik in podob vsake vrste, da iz vsega sveta ljudje prihajajo si jih nagledovat. Tudi nisem v nobenem mestu toliko pobožnih katoličanov med mestjani našel, kakor v Monakovem. Ali zraven teh je tudi veliko režehih liberalcev in potuhnjenih frajmavrarjev. Tudi odpadenec Dörlinger, ki se je Nemcem hotel za papeža vsiliti, je tukaj doma. Iz tega mesta pelja široka bela cesta v mesto Freissing ali Brezje. Iz tega mesta so nekdam kristjanski misijonarji na Slovensko zahajali. Kake četrt ure hodá zunaj mesta, tik omenjene steze, je precej širen ograd ali vrt, sred vrta pa veliko zidano poslopje. Iznad ostrešja se mu sveti velika pozlačena krogla: „Svetovo jabelko“. Hiša ima visoka jasna okna z dragocenimi šipami iz brušenega stekla. Okolica je prijazna in vesela. In vendar človeka, prišedšega v ta kraj, nekaki strah popada. Vrt ti zagraja visoko in močno obzidje. Železna, križevata vrata so vedno zaklenjena. Ni videti človeka, ni slišati žive duše; tiho je, kakor da bi bilo vse pomrlo. Le tedaj pa tedaj v letu in sicer pozno v temni noči se tukaj vzbudi nekako skrivnostno gibanje in življenje. (Dalje.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V saboto 7. t. m. se je ruski cesar zopet iz Dunaja odpeljal in scer na Nemško v toplice Ems. Pravijo, da so ga na Dunaji po vseh stezah čuvali policaji, uniformirani in

preoblečeni ali skrivni, da ga kaki politiški no-rec ne puhne. Tako tedaj tudi veliki gospodje nič dobrega na svetu nimajo. Veliko menj sitnob in strahú bi pa imeli, ko bi bolj pravični bili; enako pravični narodom kakor tudi in to v prvi vrsti katoličanom. — Kakor pes na kost prežali so časnikarji na vsako besedo, katero je Nja rusko veličanstvo govorilo. Ulovili so res par besed in mahoma začeli — prazno slamo mlattiti. Pri velikem obedu namreč, ki so ga naš cesar ruskemu na čast dali, so mu napili, rekoč: „Na zdravje dragemu nam gostu, mojemu ljubemu prijatelju, Nja veličanstvu, ruskemu cesarju!“ Ta pa je odvrnil napitnico z besedami: „Na zdravje Nja veličanstvu, avstrijskemu cesarju, s srčno zahvalo za nja ljubeznjive besede, na zdravje svetli cesarici!“ — Da ruski cesar ni odvrnil: „Mojemu ljubemu prijatelju“ kakor je bilo njemu nazdravljeno, v tem so našli mubasti časnikarji dlako, ki se ne da požreti, češ, da ni nič kaj dobrega pričakovati, ker ruski stric našega cesarja „prijatelja“ ni imenoval.

Po naših mislih besede visocih glav pri takih prilikah kaj posebnega v sebi — nimajo. Koliko cesarskih in kraljevih shodov je v novejšem času bilo, koliko lepih besed in obljub se je dajalo, ki se pa potem — niso spolnile! Politi-ko delajo dan denešnji Bismarki, Gorčakovi, Andrasy itd., in kar ti skuhajo, se zgodi, če Bog dopusti. —

Naj bi uboga Avstrija le državnikov na kormilo dobila, kateri bi pred vsem drugim mir v domačem hramu med narodi napravili in tako državo podkrepili, potem se nam nikogar bati ni, najmanj pa Rusa, ki bo gotovo še vesel, če so avstrijski Slovani zadovoljni in srečni.

Sicer je pa pohod ruskega cesarja našim ministrom tudi veselja pripravil; dobili so namreč, kateri so zadnjič izpuščeni bili, pri tej priliki „ordne“ ali častne redove. Minister Laser počeščen je velikim križem Leopoldovega reda, ministri Unger, Glaser in Banhans dobili so železno krono prvega reda. Tudi ruskim gostom so se podelile časti, in scer cesarju Aleksandru, da se polk pešcev Nr. 2 po njem, oni pa Nr. 70 (dozdaj polk Nagy) po maršaliku ruskem polk Bergov imenuje.

Kakor poročča „N. fr. P.“, bodo direktne volitve meseca avgusta razpisane, sredi oktobra se pa vršile. Želeti je torej lepega vremena, da bi trgategv prepozno ne bila in možakov ne zadrževala iti k volitvam.

Dné 23. t. m. pride nemški cesar Vilelm na Dunaj. Srečna Avstrija!

Vnenje države. Starokatoličani bili so doslej čreda brez pastirja in glave. 5. dné t. m. so si v Kolonji izvolili za svojega škofa profesorja bogoslovja, dr. Reinkens-a, ki je tudi odpadnik. Pa kdo ga bo v škofa posvetil? Katol. škofa ne najdejo na vsem svetu, ki bi to storil. Njih edino upanje je bil razkolniški nadškof Loos, glava

majhne čredice zbeganih Janzenistov, krivovercev. Pa glej čudne pota Božje pravice! Isti dan, ko si zvolijo starokatoliki svojega škofa, umre nagle smrti Loos v Amsterdamu na Nizki Zemlji!

Na Švicarskem se toliko bolj vzbujá katoliški duh, kolikor več luterani in radikalci katoliški cerkvi prizadevajo. Prepovedane so vse cerkvene opravila po cerkvah vsem onim duhovnikom, ki so zvesti dvema prognanima škofoma. Vsled tega se mora Božja služba opravljati po hišah, v katerih odstavljeni duhovniki bivajo. In da jim duhovnikov vzeti ne morejo, so jim srenje podelile pravico občanov. — V Bernskem kantonu sta bila 25. maja dva velikanska shoda katoliških mož. Z odkritimi glavami prisegli so vrli možje, da hočejo zvesti sinovi sv. materi kat. cerkvi ostati, ter so na glas protestovali zoper nasilstvo vladino.

Tudi na Italijanskem preganjanje kat. cerkve dober sad rodi, ker se vzbujá in krepi duh krščanski. V tem oziru moramo omeniti neko prav veselo in spodbudljivo prikazen. Peklenskega srda navdani list „Capitale“ je namreč v zadnjem času rohnil in preklinjal samega Gospoda in Zveličarja našega in vse, kar je krščenikom sveto. Kardinal vikarij v Rimu se pritoži pri državnem pravniku ter prosi, da naj zabrani grozno pohujšanje. Drž. pravnik se pa izgovarja s tem, da dovoljuje postava razgovor tudi o verskih rečeh. Vsled tega je navstala občna nevolja pri vseh, ki še niso krščanstvu se zneverili. Italijanski advokati — posnemajé turinskega odvetnika Camino, ki je dokazal, da so bogokletstva tudi še po zdanjih slabih postavah zabranjene — so v protestih do papeža izrekli svojo nevoljo nad toliko hudobijo! Nad 560 takih protestov je že v Rimu oddanih. Slava takim advokatom! — Dné 5. junija umrl je advokat in večkratni minister Ratazzi, ki je tudi pripomagal, da so papeža oropali.

Na Španskem je dobila republika hudo naduho. Belardovi (vladni) vojaci so se sprli ter se nočejo vojevati proti Karlistom. Proglasili so federativno (zavezno) republiko, general Belarde je z oficirji zbežal. Vlada, ne imajoča oblasti, uporne vojake ukrotiti, je — potegnila ž njimi in tudi sprejela federativno republiko! Brž se je tudi ministerstvo premenilo. Ker pa ravno kralj Karol poudarja, da hoče na federativni in zgodovinski podlagi monarhijo uravnati, utegne skoro konec biti homatijam in to tem bolj, ker se Karlisti srečno vojskujejo.

Razne stvari.

(Štajarske živine) je mnogo in prav lepe — posebno Marijedvorskega plemena — na dunajski razstavi. Modro je bilo, da nista baron Washington in grof Vetter, najslavnejša štajarska kmetovalca, svoje živine na razstavo poslala, marveč za to skrbela, da je mnogo kmetov svojo lepo živino svetu prikazalo.

(*Procesija na Telovo.*) Vlada je ukazala učiteljem, da morajo nadzorovati šolsko mladež pri procesiji. Čudno, da se še le posebej zapoveduje, kar umna vzreja sama ob sebi že zahteva. Sicer bi pa še veliko bolj potreba bilo, da se to zvršuje gledé Božje službe ob nedeljah in praznikih, posebno pa, kadar otroci v mestih med letom zakramente prejemajo.

(*Kat. polit. društvo pri sv. Lenartu*) v Slov. goricah ima prihodnjo nedeljo 15. t. m. občni zbor, h kateremu prijazno vabimo ude in narodnjake. Začetek ob 3. uri popoldne, nazadnje tombola. Odbor.

(*Udom pol. društva v Konjicah*) se naznanja, da v nedeljo 15. t. m. ne bode zbora in to zaradi svečanosti obešanja novih zvonov pri sv. Kungerti. Čas prihodnjega zbora se pozneje naznani. —

(*Duhovske spremembe v Lavant. škofiji.*) Č. g. Mat. Pinter je postal župnik pri sv. Martinu v Rožni dolini. — Kuraciji sv. Miklavža in sv. Marjete v Laški dekaniji ste v fare povzdignjene.

Poslano.

Iz občine Malonedeljske, 29. maja. V 21. listu „Sl. Gosp.“ razglaša g. Top. iz Sitarovec, da je izjava mojega dopisa od 10. aprila v „Sl. G.“ bila neresnična. Prosim tedaj, g. vrednik, da mi dovolite, na to „poslano“ odgovoriti.

G. Top. alj prav za prav njegov naprošeni pisatelj najpreje pravi, „da je še le čez mesec dni zvedel, kar je nekdo v „Sl. G.“ o njem pisal. Topolnik sicer res ne bere „Sl. G.“, vedel je pa to že mnogo poprej, ker je brž po Vuzmi enemu mojih prijateljev takošnje glasove pošiljal, da se mi slav. vredništvo in Vaš list prepošten zdi, jih tukaj proglašati. Da bi pa jas kakor mi na dalje oponaša, rad v njegovi občini na „kih“ in „dih“ povelje dajal, že zato mogoče ni, ker on in njegova stranka zato itak preočetovsko skrbli. Ne upa si očitno lagati, da bi bil gosp. Pr. dvakrat eno in isto prednašal, o čemur tudi soditi ne more, ker prvokrat ni bil navzoč, drugokrat nam pa je namen g. učitelja s svojimi naprošenimi težaki podrezal. Takošnje interpeliranje še celó pijancem ne pristje, ampak le popolno neotesanim osebam kakor je on. Na dalje pravi, da še celó na Dunaju poslušalci (?) govornike interpelirajo; tega res nisem znal, in sploh kaj takega pisati zamorejo le ljudje, kateri nič ne berejo, o parlamentarnih zadevah nič ne vejo kakor g. T. in njegov pisatelj. Top. se hvali, da so ga za podpredsednika okr. šol. sveta, vrh tega za volilec okraj. zastopa izvolili, na kar mu le morem odvrnuti, da takošnji podpredsedniki brez potrebnih sposobnosti niso šoli na veliko čast, niti ne na korist. Volilec v okraj. zastop bil je pa tudi v predzadnji dobi, ali takrat, **kakor tudi zdaj** 5. junija je potegnil z nemsčutarji ter volil nasprotne kandidate, in tedaj res ne vem, komu da gre — manj časti: volilec T., ali pa onim, ki so si ga za volilca izbrali. Na dalje mi oponaša, da ne znam logike, ker mu o vražah itd. govorim. To sim pa storil in ponavljam zdaj zato, da si T. kot podpredsednik kraj. šol. sveta take neumuosti z glave izbije, svojega pisatelja pa v prihodnje bolj o logiki podučiti da. Konečno mi T. prašanje stavi „o prelazbi mej itd.“ To mi je porok, da me res ne more zvohati; sicer pa rad pri-trdim, da sem že res marsiktero občinsko, okrajno, dá tudi deželno mejo prelazil, toda pri vsem tem neam večkratnih komisijonov kakor T., ki je rad doma, kar je res najboljše za ljudi, ki nič ne vedó, podučiti se pa tudi ne dádo.

Listnica opravištva. G. K. v Ž. Račun v redu. G. Š. ž. Ničesar niste dolžni. G. K. p. Sv. Boste dobili.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	—	6	60	7	—	5	45
Rži	4	10	3	90	4	20	3	80
Ječmena	3	80	3	60	4	—	3	—
Ovsa	2	10	2	30	2	60	2	—
Turšice (koruze) vagan	4	20	4	10	4	—	3	93
Ajde	3	70	3	80	4	—	4	—
Prosa	3	70	3	60	4	—	—	—
Krompirja	2	10	—	—	2	—	—	—
Sena cent	1	50	1	90	1	20	1	50
Slame (v šopkih)	1	40	1	90	—	80	1	40
„ za steljo	—	90	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	30	—	32	—	32	—	24
Teletine	—	29	—	30	—	28	—	24
Svinjetine	—	31	—	32	—	40	—	30
Slanine	—	35	—	36	—	38	—	36

Loterijske številke:

V Trstu 7. junija 1873: 62 40 65 32 51.
Prihodnje srečkanje: 21. junija.

Podobar in pozlatar

Tomaž Kotnik v Mariboru, išče učenca, ki zna slovenski in nemški brati in pisati. 2—3

Nova kupčija.

S tem naznanjam p. n. občinstvu, da sim na tukajšnjem tržišču pričel novo kupčijo

z galanterijskim, drobnim- in norimberskim blagom.

Naj bode moje podvzetje dobrovoljnosti vaše pri-poročeno.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Pucher.

Maribor, v gospóski ulici,
v Pajerjevi hiši.

1—6

Oznanilo.

Dva brata, učiteljska sina, z dobrimi spri-čevali, iščeta službe za organista in cerkovnika sku-paj. Služba se lahko hitro nastopi.

Pisma se naj pošljejo pod adresso A. S. 187
v národno tiskarno v Mariboru. 1—3

Oglasnik.

Nove gotično narejene orgle z desetimi regístri se prodajo in plača se v obrokih (Ra-tenzahlung). Oglasi se spremejo pri L. Ebner-u orglarju v Mariboru šte. 27 v Meljenji (Mehling).